Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Raadsvoorstel

Raadsvoorstel begroting 2027
Zaaknummer: 2026-236904

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Hierbij bieden wij u ter vaststelling de gemeentelijke begroting 2027 aan, inclusief de meerjarenraming tot en met 2030. Deze begroting markeert een bijzonder moment. Het is de eerste begroting van het nieuwe college voor de bestuursperiode 2026-2030. Het coalitieakkoord *Ruimte voor de Toekomst* vormt het uitgangspunt voor de keuzes die wij in deze begroting maken. Daarbij bouwen wij voort op de resultaten en ontwikkelingen van de afgelopen jaren en leggen we nieuwe accenten die aansluiten bij de ambities van deze bestuursperiode.

De komende jaren ligt de nadruk op uitvoering. Met deze begroting zetten wij de eerste concrete stappen in de realisatie van de ambities uit het coalitieakkoord. Daarbij blijft brede welvaart een belangrijk kompas. Tegelijkertijd vragen internationale ontwikkelingen, economische onzekerheden, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en veranderingen in landelijke regelgeving om een zorgvuldige afweging van maatschappelijke ambities, uitvoerbaarheid en financiële ruimte. Met deze begroting maken wij keuzes die bijdragen aan een toekomstbestendig Leeuwarden en aan een gezonde financiële basis voor de komende jaren.

Sluitende begroting en weerstandsvermogen
De omvang van de begroting 2027 bedraagt circa € 847 miljoen. Het saldo voor 2027 en 2030 is structureel sluitend. Het structureel begrotingssaldo voor 2027 bedraagt € 3,0 mln. Voor de jaren 2028 en 2029 is er sprake van een tekort, dit wordt met name veroorzaakt doordat er nog geen structurele dekking is voor de kosten van de jeugdzorg. De laagste stand van de Algemene Reserve (AR) in het voorliggend meerjarenperspectief bedraagt € 33,7 miljoen. Daarmee blijft de AR ruimschoots boven de vastgestelde ondergrens.

In onderstaande tabel is het verloop van het structureel begrotingssaldo en de Algemene Reserve van 2027 tot en met 2030 samengevat.

Tabel Verloop structureel begrotingssaldo en Algemene Reserve samengevat Bedragen x € 1.000

	2027	2028	2029	2030
Structureel begrotingssaldo	3.001	-7.881	-6.678	311
Algemene reserve	60.114	45.582	35.345	33.743

Net als andere overheden worden wij geconfronteerd met financiële risico's. Deze hangen onder meer samen met ontwikkelingen binnen het sociaal domein, economische onzekerheden, renteontwikkelingen en mogelijke schommelingen in de rijksbijdragen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn deze risico's nader uitgewerkt en voorzien van beheersmaatregelen. Op basis van de huidige inzichten achten wij het weerstandsvermogen toereikend om de geïnventariseerde risico's op te vangen.

Uitwerking beleid en prioriteiten
De begroting 2027 geeft uitvoering aan de ambities en afspraken uit het coalitieakkoord. Daarbij ligt de nadruk op het realiseren van maatschappelijke resultaten en het voortzetten van reeds ingezette ontwikkelingen. Tegelijkertijd blijven we investeren in de groei en ontwikkeling van de stad, de dorpen en onze eigen organisatie.

In 2027 richten wij onze inzet onder meer op:

- voldoende en betaalbare woningen;
- sterke, leefbare wijken en dorpen;
- een samenleving waarin inwoners kunnen meedoen;
- duurzaamheid, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving;
- cultuur, sport en recreatie;
- veiligheid en weerbaarheid.

Binnen deze opgaven zetten we concrete stappen om de ambities uit het coalitieakkoord verder te brengen. Zo willen we de woningbouw versnellen en benutten we de extra mogelijkheden die het Rijk biedt om de woningbouw in Leeuwarden te stimuleren. Ook wordt in de begroting rekening gehouden met financiële ruimte voor een Strategische Investeringsagenda. Daarmee brengen we meer samenhang en prioritering aan in onze investeringen in de stad, de dorpen en de fysieke leefomgeving.

In het sociaal domein werken we verder aan de transformatie. We zetten in op een aanpak waarbij inwoners zoveel mogelijk met vragen en problemen op alle leefgebieden terechtkunnen bij één loket, op meerdere plekken. Daarmee zetten we een stap naar voren in het dichtbij, integraal en laagdrempelig aanbieden van gemeentelijke voorzieningen. Ook binnen onze eigen organisatie werken we aan de ontwikkelopgaven die nodig zijn om deze ambities te realiseren.

Bij deze opgaven ligt de focus op de uitvoering van bestaande plannen, het behalen van concrete resultaten en het waar nodig bijsturen van beleid op basis van maatschappelijke effecten.

Wijziging begrotingsindeling
Programma-indeling
Met het opstellen van de begroting 2027 is de indeling van de programmabegroting aangepast. De programma-indeling was nauw verbonden met het coalitieakkoord van de vorige bestuursperiode. Hoewel dit politieke prioriteiten zichtbaar maakte, leidde het er ook toe dat de begrotingsstructuur bij iedere bestuursperiode opnieuw moest worden aangepast. Dit beperkt de vergelijkbaarheid tussen jaren en bemoeilijkt het structureel monitoren van maatschappelijke effecten.

Juist bij de start van een nieuwe bestuursperiode en de eerste begroting van dit college kiezen wij daarom voor een meer toekomstbestendige begrotingsopzet. Ook de auditcommissie is om input gevraagd en de voorgenomen wijzigingen zijn op hoofdlijnen met de commissieleden besproken. De nieuwe indeling is opgebouwd rond maatschappelijke thema's en biedt een stabiele structuur die meerdere bestuursperiodes kan meegaan. Hiermee versterken we de samenhang tussen beleid, middelen en resultaten,

vergroten we de vergelijkbaarheid in de tijd en ondersteunen we een meer consistente monitoring van maatschappelijke ontwikkelingen.

De BBV-taakvelden blijven daarbij de financiële en technische basis van de begroting, terwijl de programma-indeling beter aansluit bij de maatschappelijke opgaven van de gemeente. De voorgestelde programma-indeling is conform de financiële verordening ter vaststelling opgenomen in deze begroting.

Paragrafen
Paragrafen zijn dwarsdoorsnedes uit verschillende begrotingsprogramma's. Het BBV kent acht verplichte paragrafen (2.9 – 2.16). Daarnaast wordt de thema-paragraaf voor Leeuwarden-Oost (2.6) en de paragrafen Sociaal Domein Fryslân (2.7) en Investeringen en fondsen (2.8) gehandhaafd. De thema-paragrafen Volhoudbaar en Binnenstad zijn ondergebracht binnen de programma's van thema Leefomgeving.

U wordt gevraagd de nieuwe programma-indeling en paragrafen vast te stellen.

Mutaties in financieel perspectief
Recent hebben wij binnen het college aanvullende afspraken gemaakt over een aantal knelpunten. Het betreft bestaand beleid waarvoor wij u vragen incidenteel en waar nodig structureel extra middelen beschikbaar te stellen. Het ontbreken van deze middelen leidt tot ongewenste onderbrekingen of verstoringen van de ingezette koers. Ten tijde van de coalitieonderhandelingen ontbrak de financiële ruimte om hier invulling aan te geven. In aanloop naar de begroting 2027 is ons financieel perspectief echter verbeterd, waardoor ruimte ontstaat u het onderstaande voor te stellen en te verwerken in de begroting 2027.

Naast de behandeling van de begroting 2027 bespreekt u in dezelfde vergadering het voorstel omtrent de verordening afvalstoffenheffing. Hierbij stellen wij u voor de verwachte kostenontwikkeling voor de inzameling en verwerking van afval te dempen door aanvullende middelen beschikbaar te stellen. Hiermee beperken wij de financiële impact voor onze inwoners. Aangezien het voorgaande impact heeft op de kostendekkendheid en we hierdoor afwijken van een bestaande beleidslijn, bieden wij u dit separaat en als 1e wijziging op de begroting aan. De begroting 2027 houdt nog geen rekening met dit voorstel.

Toelichting mutatie Financieringsstrategie Weaze
De fysieke en sociale kwaliteit van het gebied Weaze staat onder druk, mede door een eenzijdige functiemix, structurele overlast en de aanwezigheid van ondermijnende criminaliteit. Om te komen tot de beoogde ontwikkeling van de Weaze is het van belang dat we als gemeente kunnen sturen op programma, fasering, tempo, ruimtelijke indeling en aansluiting op de binnenstad. Om richting te geven aan een integrale gebiedsgerichte aanpak in de Weaze is als antwoord op de in 2023 unaniem aangenomen raadsmotie een scenariostudie uitgevoerd, waarin op basis van een ruimtelijke en maatschappelijke analyse drie ontwikkelrichtingen zijn verkend. Vooruitlopend op de vaststelling van een ontwikkelprogramma heeft het college op 18 november 2025 de raad een scenariostudie aangeboden voor de herontwikkeling van het gebied. De raad heeft bij motie van 17 december 2025 besloten tot verdere uitwerking van het

tweede scenario. Op 14 oktober 2025 heeft het college van Burgemeester en Wethouders een voorlopig voorkeursrecht gevestigd op een deel van het Weazegebied. De gemeenteraad heeft eveneens op 17 december 2025 het voorkeursrecht gevestigd op kavels in het Weaze-gebied bekrachtigd. Door het vestigen van het voorkeursrecht verkrijgt de gemeente een voorkeurspositie bij verkoop van onroerend goed binnen het gebied.

Voor de financieringsstrategie De Weaze stellen wij voor om in de Begroting 2027 voor zowel 2027 als 2028 een bedrag van € 400.000 als storting in de reserve Vastgoed mee te nemen ter dekking van onrendabele toppen bij de verwerving van panden in het Weaze-gebied waarop de WVG is gevestigd. Daarnaast is vanaf 2027 een structureel budget van € 100.000 opgenomen voor het afdekken van exploitatietekorten van de te verwerven panden. Gelet op het voorgaande is in de begroting 2027 daarom een storting van € 0,4 mln. in de jaarschijven 2027 en 2028 in de reserve Vastgoed opgenomen.

Inzet realisatiestimulans woningbouwopgave
Naast onze eigen ambities en besluitvorming met betrekking tot de bouw van (betaalbare) woningen, streeft het Rijk ernaar dat er jaarlijks 100.000 nieuwe woningen worden gebouwd. Om gemeenten te ondersteunen in deze opgave heeft het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening de Realisatiestimulans op 5 november 2025 ingevoerd. Het doel van de Realisatiestimulans is om woningbouw haalbaar te maken in heel Nederland. Als gemeente Leeuwarden ontvangen we per betaalbare woning een bijdrage van € 7.000,-. Deze bijdrage wordt toegekend op basis van het aantal betaalbare woningen waarvan de bouw daadwerkelijk is gestart in de periode 2025-2029.

Voorgesteld wordt om de reeds ontvangen bijdrage uit 2025 en die hiervoor in de komende jaren worden ontvangen, in te zetten voor de opgave van de bouw van betaalbare woningen. Belangrijke kanttekening hierbij is dat de bijdragen die worden ontvangen voor de bouw van woningen in Leeuwarden-Oost ook weer in dit gebied ingezet dienen te worden. Gelet op het voorgaande stellen wij dan ook voor om een reserve realisatiestimulans Leeuwarden-Oost en een realisatiestimulans Leeuwarden overig in te stellen. En om de bijdragen die worden ontvangen voor de bouw van woningen in Zuidlanden/Middelsee ook weer in te zetten voor deze grondexploitatie. Het overkoepelende doel van deze reserves is betaalbaar wonen in Leeuwarden mogelijk te maken.

De bijdragen die betrekking hebben op het jaar 2025 zijn, in afwachting van nadere besluitvorming, ten gunste gekomen van het rekeningresultaat 2025 en via resultaatbestemming gestort in de Algemene Reserve. Voorgesteld wordt om deze bedragen in 2026 te onttrekken aan de Algemene reserve en ten gunste te brengen van respectievelijk de reserve ‘Leeuwarden-Oost’ voor een bedrag van € 819.000, de reserve ‘Leeuwarden-overig’ voor een bedrag van € 896.000 en de grondexploitatie Zuidlanden/Middelsee voor een bedrag van € 847.000.

Naar verwachting wordt over 2026 een bedrag ontvangen van afgerond € 2,4 mln. waarvan wij voorstellen deze middelen naar rato te verdelen over deze 3 onderdelen. De definitieve verdeling zal plaatsvinden op basis van de werkelijke aantallen start woningbouw. In de begroting 2027 zijn de middelen die wij in 2027 t/m 2029 vanuit de Realisatiestimulans ontvangen op dezelfde

wijze opgenomen. De besteding van de middelen uit de reserves zal separaat aan uw raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Gelet op het voorgaande zijn in de begroting 2027 daarom de volgende stortingen in reserves opgenomen:

1. Een storting van jaarlijks € 0,8 mln in de reserve realisatiestimulans Leeuwarden-Oost in de periode 2027 t/m 2029 en deze in te zetten voor toekomstige ontwikkelingen binnen Leeuwarden Oost;
2. Een storting van jaarlijks € 0,8 mln in de reserve realisatiestimulans Leeuwarden overig in de periode 2027 t/m 2029 en deze in te zetten voor de opgave toekomstbestendige leefomgeving, versnellen van toekomstige gebiedsontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld Spoordok) of ruimtelijke ontwikkelingen met een onrendabele top.

Onderstaande tabel geeft de financiële impact van het voorgaande weer:

					Bedragen x € 1.000
Realisatiestimulans	**2025***	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Reserve Leeuwarden-Oost	-	1.619	800	800	800
Reserve Leeuwarden-Overig	-	1.696	800	800	800
Grondexploitatie Zuidlanden/Middelsee	-	1.647	800	800	800
Storting reserves	**-**	**4.962**	**2.400**	**2.400**	**2.400**
Dekking Rijksmiddelen	2.562	2.400	2.400	2.400	2.400
Impact Algemene reserve	**2.562**	**-2.562**	**-**	**-**	**-**

* de impact in 2025 maakt onderdeel uit van de jaarrekening 2025

Verwachte ontwikkelingen in financieel perspectief
De gemeente zet de bestaande koers voort en blijft financieel verantwoord begroten. Op basis van realistische uitgangspunten is sprake van een structureel sluitende begroting in 2030. Tegelijkertijd nemen de financiële onzekerheden toe. Dit geldt onder meer voor het sociaal domein, loon- en prijsontwikkelingen, de financiering van gemeentelijke taken door het Rijk en de groeiende opgave voor beheer, onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen. Omdat we een aantal lasten al op ons af zien komen, reserveren we in de begroting een bedrag van € 500.000 die voor deze lasten gebruikt kunnen worden als de exacte impact duidelijk is. Deze reservering biedt financiële ruimte om toekomstige onzekerheden en tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat deze direct leiden tot aanvullende bezuinigingen of ingrepen in bestaand beleid. De reservering is daarmee nadrukkelijk geen vrije bestedingsruimte, maar draagt bij aan de financiële wendbaarheid van de gemeente. Richting de Midterm Review in 2028 monitoren we de financiële en inhoudelijke voortgang van het coalitieakkoord. Op dat moment bezien we, mede op basis van het actuele financiële perspectief en de ontwikkeling van de risico's, in hoeverre de reservering nodig is en beschikbaar moet blijven. Waar nodig doen we voorstellen voor bijsturing.

Mutaties reserves
Op grond van het BBV besluit de raad over het instellen, opheffen en het doen van nieuwe stortingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen. Deze besluiten worden genomen tijdens de behandeling van de begroting en de jaarstukken, zoals vastgelegd in onze nota reserves en voorzieningen. Naast de bedragen die zijn opgenomen in de begroting 2027, stellen wij voor om in de begroting 2026 de volgende reserves in te stellen en de voorgestelde stortingen te verwerken:

- de reserve Frictiemiddelen in te stellen en hierin in 2026 een bedrag van € 3,0 miljoen te storten. Dit heeft betrekking op de benodigde transitie- en frictiemiddelen die samenhangen met de organisatiebrede taakstelling zoals opgenomen in het coalitieakkoord;
- in 2026 een bedrag van € 0,5 miljoen te storten in de bestaande reserve Vereveningsfonds Sociale Woningbouw. Deze storting is ter ondersteuning van de realisatie van het uitgangspunt dat nieuwbouwplannen voor 30% uit sociale huurwoningen bestaan en is opgenomen in het coalitieakkoord. De spelregels voor bijdragen uit deze reserve zijn opgenomen in het Beleidsprogramma grond;
- de reserve realisatiestimulans Leeuwarden-Oost in te stellen en in 2026 een bedrag van € 1.619.000 te storten in deze reserve;
- de reserve realisatiestimulans Leeuwarden overig in te stellen en in 2026 een bedrag van € 1.696.000 te storten in deze reserve.

Brede Welvaartsmonitor en Trends in beeld
Brede welvaart vormt een belangrijk uitgangspunt binnen deze bestuursperiode. Bij de uitvoering van het coalitieakkoord kijken wij niet alleen naar financiële resultaten, maar ook naar de effecten van beleid voor inwoners, verschillende groepen in de samenleving en toekomstige generaties. De Brede Welvaartsmonitor en Trends in beeld blijven belangrijke instrumenten om maatschappelijke ontwikkelingen te volgen en de effecten van beleid zichtbaar te maken. Deze informatie is digitaal beschikbaar en vormt een belangrijke onderlegger voor beleidsontwikkeling, monitoring en verantwoording.

Vervolgacties op hoofdlijnen
Op korte termijn ontvangt u van ons de Tussenrapportage (Turap) 2026. Deze informatie kunt u betrekken bij de behandeling van de begroting.

Op de reguliere wijze kunt u voorstellen doen tot wijziging van de begroting. Gezien de diverse opgaven die we de komende jaren op ons af zien komen - bijvoorbeeld op het gebied van kapitaalgoederen, zwembaden, scholen en jeugdzorg - wordt u geadviseerd hier terughoudend mee om te gaan.

Leeuwarden, 28 september 2026,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.
Signed By: de Jong, Eelke
07/10/2026 10:22:53 +02:00
ID: 8863e223-ee27-4aa9-8031-83c6327b1b96
Auth: Scribble

secretaris.
Signed By: Kuiken, Hein
08/10/2026 13:11:03 +02:00
ID: 8863e223-ee27-4aa9-8031-83c6327b1b96
Auth: Scribble

Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.